

**Česká školní inspekce
Liberecký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

č. j. ČŠIL-793/10-L

Název právnické osoby

vykonávající činnost školy: Střední odborná škola Liberec, Jablonecká 999,
příspěvková organizace

Sídlo: Jablonecká 999, 460 04 Liberec

IČ: 46 746 862

Identifikátor: 600 023 460

Právní forma: příspěvková organizace

Zastoupená: PhDr. Milanem Adamcem, ředitelem školy

Zřizovatel: Liberecký kraj, U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2

Místo inspekční činnosti: Liberec, Jablonecká 999
Liberec, Jedličkův ústav, Lužická 7

Termín inspekční činnosti: 17. - 20. leden 2011

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení právnické osoby vykonávající činnost školy podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

- Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušných školních vzdělávacích programů podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. b) školského zákona.
- Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů a jejich souladu s právními předpisy a Rámcovými vzdělávacími programy podle ustanovení § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona.
- Hodnocení souladu učebních dokumentů s právními předpisy podle § 174 odst. 2 písm. c) ve smyslu ustanovení § 185 odst. 1 školského zákona.

Aktuální stav školy

Právnická osoba vykonávající činnost školy s názvem „Střední odborná škola Liberec, Jablonecká 999, příspěvková organizace“ (dále škola, instituce) sdružuje střední odbornou školu, internát se 120 lůžky a školní jídelnu s kapacitou 450 strážníků.

Instituce je otevřená všem žákům, kteří ukončili základní vzdělávání. Především se však zaměřuje na žáky se zdravotním postižením (lehká mentální retardace, aktuálně 58 % a těžké zdravotní postižení, aktuálně 14 % žáků).

Ve svém hlavním areálu nabízí škola dvouleté a tříleté střední vzdělání s výučním listem v široké škále oborů zahrnujících zahradnické a floristické práce, šití oděvů, zednické, malířské a natěračské práce, zámečnické práce, kuchařské práce a provozní služby. Na

odloučeném pracovišti v prostorách Jedličkova ústavu jsou umístěny dvouleté obory vzdělání: praktická škola a obchodní škola. Zde jsou zařazeni žáci s velkým spektrem postižení od lehkého a středně těžkého mentálního postižení po kombinaci s dalším zdravotním postižením např. žáci s dětskou mozkovou obrnou (dále DMO) i žáci s poruchou autistického spektra (dále PAS). Přehled všech šestnácti vyučovaných oborů vzdělání včetně délky a způsobu ukončení je zařazen v Příloze 2.

V posledních třech letech škola vykazuje průměrně 314 žáků s nárůstem ve školním roce 2010/2011, kdy vzdělávání zahajovalo 326 žáků. Celková kapacita školy (460 žáků) byla naplněna na 71 %. K datu školní inspekce se ve škole vzdělávalo v 25 třídách 316 žáků. Ve škole působí 47 pedagogických pracovníků (v přepočteném počtu na plně zaměstnané 44,4); polovinu z nich tvoří ženy. Speciální pedagogiku vystudovalo jedenáct pedagogů.

Vzdělávání je organizováno ve čtrnáctidenních cyklech: na týden teoretického vyučování navazuje výuka praktická (odborný výcvik), která probíhá zejména v areálu instituce, částečně též na dalších pracovištích v Liberci. Nabídka zájmové činnosti zahrnuje sportovní, kulturní i rukodělné volnočasové aktivity. Pozitivem školy je velmi dobrá spolupráce s řadou sociálních partnerů a promyšlené propojování její činnosti s děním v Liberci a celém regionu.

Škola má velmi dobrou dopravní dostupnost a je bezbariérová. Žákům se vzdálenějším trvalým bydlištěm poskytuje internátní ubytování s celodenním stravováním. Areál instituce prošel v posledních letech výraznými změnami: bylo otevřeno nové školní zahradnictví, založeno arboretum, vystavěna tělocvična s posilovnou a komplex školních dílen. Na péči o své prostředí se podílí většina žáků školy v rámci praktického vyučování, popř. i v průběhu volnočasových aktivit.

V období od minulého celkového hodnocení Českou školní inspekcí (ČŠI) v roce 1999 si škola trvale udržuje kvalitní úroveň a pozitivní klima. Prostřednictvím speciálně pedagogické péče s individuálním přístupem dokáže žáky dobře připravit na situaci na trhu práce a vybavit je požadovanými způsobilostmi (kompetencemi) pro začlenění do občanské společnosti. V roce 2009 se podařilo zvýšit počet žáků, kteří získali výuční list, téměř o polovinu oproti předcházejícímu roku a v minulém školním roce zůstala úspěšnost žáků u závěrečných zkoušek na stejné úrovni.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu ke školním vzdělávacím programům

Vzdělávací nabídka školy vhodně reaguje na situaci na trhu práce a požadavky v oblasti vzdělávání žáků se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. V aktuálním školním roce byl zaveden obor zaměřený na uplatnění absolventů v oblasti provozních služeb. V průběhu minulého školního roku bylo nově zpracováno osm školních vzdělávacích programů, podle kterých instituce vyučuje od 1. září 2010. Do vzdělávacích programů byly mj. integrovány činnosti podporující sociální gramotnost, výchovu ke zdravému životnímu stylu a posílení sebedůvěry žáků v překonávání překážek, se kterými se celoživotně setkávají.

O nabídce vzdělávání a postupu při přijímání žáků ke vzdělávání instituce veřejnost velmi dobře informuje běžnými způsoby. Navíc zájemcům o studium posílá dopisy o studijních možnostech. Přijímání žáků probíhá v souladu s platnými právními předpisy. Žáci jsou přijímáni na základě ústního motivačního rozhovoru, v němž je sledován žákův zájem o obor. Škola zohledňuje ukončené vzdělání a lékařské posouzení. Přednostně jsou s přihlédnutím k vyjádření školských poradenských zařízení přijímáni žáci ze základních škol praktických. Ti tvoří aktuálně 81 %, zbývajících 19 % žáků je z běžných základních škol.

V rámci výchovně-vzdělávacího procesu věnuje škola velkou pozornost prevenci sociálně patologických jevů. Minimální preventivní program je zaměřený na omezení rizikového chování, drogové závislosti, verbální agresivity, šikany apod. zejména přiměřenou otevřenou vzájemnou komunikací a volnočasovými aktivitami školy i internátu. Pro jeho realizaci je významná součinnost se sociálními partnery včetně Policie ČR.

Služby výchovného poradce při Jedličkově ústavu využívají zejména psychicky labilnější žáci. Výchovný poradce spolupracuje s agenturou Rytmus, která má za cíl umožnit lidem se zdravotním postižením aktivní zapojení do pracovního procesu. V poslední době se záměr naplnil u tří absolventů.

Vyučování je velmi dobře organizované, výrazným pozitivem školy je průběžné propojování teoretické výuky v odborných předmětech a praktické výuky v rámci odborného výcviku. Péče o bezpečné prostředí pro vzdělávání je na požadované úrovni. Zjištěné nedostatky jsou mapovány a okamžitě napravovány. Škola úzce spolupracuje se sociálními partnery, část odborného výcviku realizuje na pracovištích fyzických a právnických osob nebo pro konkrétní zadavatele. Žákům jsou umožňovány odborné exkurze. Motivující jsou výměnné pobyty s družební školou v Německu.

Výuka probíhá v otevřeném přátelském klimatu. Škola se profiluje chápajícím a citlivým přístupem pedagogů k žákům a k jejich individuálním potřebám. V průběhu vyučování se pedagogové orientovali nejen na vytváření znalostí a dovedností, ale i na sociální, občanské a komunikativní kompetence žáků. Cíleně vedli žáky k dodržování zásad slušného chování, mezilidské komunikace a k vzájemné toleranci. Používané vzdělávací strategie byly výrazně orientovány na získání základních znalostí a praktických dovedností uplatnitelných v běžném životě. Nastavené cíle vzdělávání odpovídaly možnostem žáků a byly postupně naplňovány. Pedagogové volili vhodné metody a formy vzdělávání s důrazem na názornost a individuální pokrok v učení. Dokázali povzbuzovat pochvalou, cíleně podporovali žáky v jejich úsilí o zvládnutí učiva, učili je logicky uvažovat a samostatně hledat řešení. Ověřovali si, zda žáci pochopili podstatu problému a snažili se o co největší názornost výuky (namnožené podklady, vzorky materiálů, tematické nástěnky, prezentace s využitím informačních a komunikačních technologií). Vyučující respektovali nastavená pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a snažili se vhodně využívat motivační funkci průběžného hodnocení.

Rovněž organizace výuky na odloučeném pracovišti v Jedličkově ústavu vycházela z potřeb žáků. Vzdělávání žáků s těžkým postižením je zaměřeno zejména na nácvik samostatnosti, hygieny, komunikace, vzájemnou pomoc, porozumění a výchovu k občanství. Vyučující uplatňovali kompenzační a reedukační metody, s žákem na lůžku asistentka pedagoga prováděla speciálně pedagogické metody (masáže, hmatová cvičení, cvičení jemné motoriky). Žáci byli účinně motivováni a průběžně hodnoceni, což bylo pro ně povzbuzujícím prvkem. Uplatňování individuálního a diferenciovaného přístupu k žákům s ohledem na typ postižení posilovalo rozvoj sledovaných gramotností. Diferenciovaný přístup k žákům s těžkým postižením, zejména s DMO a PAS vyžadovalo od vyučujících používání speciálních přístupů, což se pozitivně projevilo na eliminaci negativistických projevů a napomohlo k zapojení žáků do vzdělávacího procesu. Pomocí názorně-demonstračních a dovednostně-praktických metod spojených s vhodně propojenými mezipředmětovými vztahy byly rozvíjeny sledované gramotnosti žáků. Velmi dobře vyzněla komplexnost výuky v odborných činnostech. Žáci se seznámili s postupem, podíleli se na procesu a pomocí kooperativního učení se dostali k výsledku zadané práce, kterou mohli jak zhlédnout, tak ohodnotit.

Škola prezentuje dovednosti žáků prostřednictvím společenských, profesních i sportovních aktivit. Žáci se pravidelně účastní soutěží, projektů a přehlídek, kde představují svoje výrobky i pracovní dovednosti. Rovněž se spolupodílejí na přípravě tradičních akcí školy, na realizaci školního arboreta a údržbě areálu instituce. Žáci tím zúročí získané dovednosti

a nabudou pocitu úspěšnosti a společenského uplatnění, což je motivačním prvkem pro další vzdělávání i pro zapojení do pracovního procesu.

V poslední době se škola systematicky zapojuje do projektové činnosti. Obsah a způsob realizace projektů „Rozsypaná převodovka aneb strojaři SOŠ v exteriéru podruhé“, „Škola inovací TRIANGL – Spolupracujeme, inovujeme a hodnotíme v týmu pro žáky 21. století“ a „Obchodní škola nové generace“ významně přispívají k naplňování cílů vzdělávání.

Instituce průběžně hodnotí vzdělávací potřeby žáků, reaguje na jejich školní výsledky a přijímá opatření pro jejich osobnostní rozvoj. Přes systematickou pomoc se nedaří zamezit odchodům žáků v průběhu vzdělávacího procesu. Škola si je vědoma tohoto problému, analyzuje příčiny a současně vyvíjí aktivity směřující k omezení studijní neúspěšnosti (posílení role poradenství, motivace žáků, individuální přístup). Počet žáků, kteří neprospěli v prvním pololetí minulého školního roku (10 % z celkového počtu), se těmito kroky podařilo ke konci školního roku snížit o třetinu, počet nehodnocených žáků se ve stejném období snížil o 42 %.

Cílem školy, ke kterému směřuje působení všech pedagogických pracovníků, je možnost uplatnění jejich absolventů na trhu práce, a to v jakémkoli pracovním zařazení. Sledování přesných údajů o uplatnění absolventů instituce postupně zavádí. Dle dílčích informací a odhadu ředitele školy třetina absolventů pracuje ve své profesi a třetina nachází uplatnění v jiných oborech. Absolventi praktické i obchodní školy mohou navštěvovat další obor vzdělání, ročně 10 až 15 žáků tuto možnost využívá. Mobilnější žáci s těžkým postižením naleznou uplatnění v chráněných dílnách, žáci s velmi těžkým postižením však zůstávají v rodině. Jejich vzdělávání je velmi přínosné a nepostradatelné pro kontakt s intaktní společností, v podpoře sociálních a komunikativních kompetencí.

Hodnocení předpokladů školy podle požadavků školského zákona

Vzdělávání ve škole je organizováno podle zásad a cílů deklarovaných školským zákonem. Vychází ze schválených učebních dokumentů ve druhém a třetím ročníku a školních vzdělávacích programů (ŠVP) v prvních ročnících. Hodinové dotace určené učebními plány jsou dodržovány. ČŠI provedla srovnávací analýzu souladu osmi školních vzdělávacích programů s příslušnými rámcovými vzdělávacími programy a výsledky projednala s vedením školy. Zjištěné formální nedostatky škola ještě v průběhu inspekční činnosti odstranila, takže obsah ŠVP je v souladu s požadavky příslušných rámcových vzdělávacích programů.

Škola vede požadovanou dokumentaci v souladu s právním předpisem. Práva žáků a zákonných zástupců nezletilých žáků jsou dodržována, bezpečnost a ochrana zdraví ve škole jsou zajišťovány.

Ředitel školy jmenovaný ke dni 1. ledna 2009 zpracoval koncepci rozvoje instituce, kterou postupně naplňuje. Řízení školy založené na účelné dělbě práce a delegaci pravomocí je promyšlené a jasně směřuje ke stanoveným cílům. Zpětnovazebné mechanismy jsou účinné. Kontrolní systém zahrnuje všechny oblasti provozu instituce včetně průběhu vzdělávacího procesu. Škola má nastavena kritéria pro vlastní hodnocení, které právě probíhá. Vedení školy mapuje slabé i silné stránky v práci instituce a uplatňuje je při plánování a zkvalitňování její činnosti. Personální politika ředitele školy podporuje realizaci záměrů školních vzdělávacích programů.

Klima školy pozitivně ovlivňuje dobrá spolupráce mezi pedagogy a na odloučeném pracovišti i s pracovníky Jedličkova ústavu. Pedagogická rada se zabývá problémy žáků, účinností používaných speciálních metod práce a sjednocuje se na dalších postupech vedoucích k osobnostnímu rozvoji žáků. Projednává zásadní pedagogické dokumenty a opatření týkající se vzdělávací činnosti školy. Personální podmínky se pohybují na

úrovni srovnatelných škol a jsou vytvořeny předpoklady pro jejich další zlepšení. Instituce aktuálně vykazuje 8,6 % pedagogických pracovníků, kteří nesplňují podmínky odborné kvalifikace dle právního předpisu (v přepočteném počtu na plně zaměstnané). Škola má zpracovaný plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, začínajícím pedagogům je věnována metodická podpora. Motivace ze strany vedení školy k dalšímu vzdělávání je účinná, celkem dvanáct vyučujících si doplňuje nebo prohlubuje odbornou kvalifikaci, z nich jedna učitelka studuje vysokoškolský obor speciální pedagogika. Pedagogové se zajímají o vzdělávání ke školním vzdělávacím programům, k problematice romských žáků, o moderní vyučovací metody (včetně vzdělávání v rámci projektu Triangl).

Za organizační chod i vzdělávání v praktické a obchodní škole je zodpovědná vedoucí učitelka. Zdravotně postižené žáky vyučuje devět pedagogů, z nich sedm má vysokoškolské vzdělání, jedna středoškolské, jedna dokončuje vysokoškolské studium. Odbornost ze speciální pedagogiky získali tři vyučující. Pro žáky s těžkým postižením jsou k dispozici dva asistenti pedagoga.

Zkvalitňování materiálních podmínek a průběžná modernizace technického zázemí jsou jednou z priorit školy. Prostorové podmínky tříd i odborných učeben včetně vybavení vyhovují zaměření na výuku technických oborů i oborů služeb. Jsou vhodné pro skupinovou i individualizovanou výuku, vytvářejí dobré předpoklady pro zajištění přiměřené názornosti výuky. Kapacita každé z 22 učeben je dimenzována pro 16, resp. 12 žáků. Škola inovovala zázemí pro výuku a využívání informačních a komunikačních technologií (ICT): zasílvala areál, nově vybavila odbornou počítačovou učebnu a vybudovala učebnu multimediální. Ukazatel počtu žáků na jeden jim přístupný počítač zapojený do prostředí internetu vykazuje hodnotu 9, což je s ohledem na realizovaný vzdělávací program školy postačující. Nadstandardní je zázemí pro tělesnou výchovu ve velké moderní tělocvičně, jejíž součástí je velmi dobře vybavená posilovna a odpovídající sociální zařízení. Odborný výcvik v areálu školy probíhá v zahradnictví a v dílnách. Žáci jsou vybaveni pracovními i ochrannými pomůckami, škola zajišťuje bezpečné prostředí pro jejich vzdělávání včetně hygienického zázemí. Interiéry a okolí budov škola pečlivě udržuje a efektivně využívá.

Žáci na odloučeném pracovišti v Jedličkově ústavu mají k dispozici mimo kmenových tříd učebny pro odborné činnosti, malou tělocvičnu, kompenzační pomůcky pro hrubou a jemnou motoriku a relaxační pomůcky (některé zapůjčené), využívají dvě interaktivní tabule a další prostředky ICT.

Instituce vytváří prostor pro dobrou spolupráci se zákonnými zástupci žáků. Partnerství se zřizovatelem a školskou radou probíhá na velmi dobré úrovni. Zřizovatel podporuje činnost školy, oceňuje jedinečnost nabízených služeb. Spolupráce s řadou sociálních partnerů obohacuje vzdělávací nabídku a je přínosem ke zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu. K významným partnerům se řadí např. Úřad práce v Liberci, města Jablonec nad Nisou a Liberec, Policie ČR, Vězeňská služba ČR, školy a školské instituce. Městský obvod Vratislavice sponzoroval některé akce volnočasových aktivit. V rámci přednáškové, sponzorské činnosti a spoluúčasti na charitativních akcích škola udržuje průběžný kontakt s nadacemi a občanskými sdruženími. Trvale přínosná je kooperace s pedagogicko-psychologickou poradnou, speciálními pedagogickými centry (dále SPC) pro určité typy postižení a pro žáky s PAS. Škola má dobré kontakty se základní školou pro sluchově postižené a se základními školami praktickými v celém regionu; se školou nabízející obdobné obory středního vzdělávání je zapojena do společného projektu. Informování rodičů, veřejnosti a partnerů probíhá rovněž prostřednictvím pravidelně aktualizovaných webových stránek školy.

V posledních letech se škola cíleně snaží o realizaci efektivního vícezdrojového financování. V období 2007 – 2009 pokrývala dotace ze státního rozpočtu v průměru 72 % celkových neinvestičních výdajů školy, dotace od zřizovatele na provoz 17 %, vlastní

zdroje školy tvořily 11 %. Škola využila všech možností financování z prostředků rozvojových programů a účelových dotací z MŠMT. ČŠI nezjistila použití prostředků mimo účel, na který byly určeny. V roce 2009 škola žádala o finanční prostředky z Evropských strukturálních fondů, které obdržela v roce 2010. Alokace zdrojů je promyšlená a cílená k realizaci záměrů státní vzdělávací politiky, k vytvoření podmínek pro naplnění školních vzdělávacích programů.

Závěry, celkové hodnocení školy

Škola poskytuje vzdělání v souladu s platnými změnami v rozhodnutí o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení.

Oblast řízení je na vysoké úrovni. Ředitel školy reaguje na situaci v regionu, promyšleně rozšiřuje a inovuje vzdělávací program, modernizuje infrastrukturu. Ve své činnosti se opírá o velmi kvalitní partnerství, které přispívá k rozvoji školy.

Pedagogický sbor vytváří ve škole vstřícnou pozitivní atmosféru. Škola má velmi dobré zázemí pro podporu vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami včetně vzdělávání žáků s těžkým postižením. Všechny dostupné finanční zdroje účelně využívá k zabezpečení realizace školních vzdělávacích programů.

Škola vhodně propojuje teoretické a praktické vyučování. Sleduje efektivitu a úspěšnost systémů v oblasti bezpečnosti, prevence rizikového chování a školní neúspěšnosti. Způsob výuky za podpory asistenta pedagoga a uplatňování speciálních pedagogických metod včetně relaxačních technik poskytují velký prostor pro rozvíjení funkční gramotnosti žáků vedoucích k dosahování požadovaných klíčových kompetencí s ohledem na typ a druh jejich postižení.

Výsledky vzdělávání jsou na velmi dobré úrovni zejména v sociální oblasti a pracovních činnostech, škola sleduje a hodnotí úspěšnost svých žáků. Respektuje vzdělávací potřeby jednotlivců.

Škola plní své poslání, systematicky vytváří svým žákům velmi dobré podmínky pro podporu jejich učení a individuálního rozvoje.

Přílohy inspekční zprávy

1. Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo
2. Vyučované obory vzdělání a realizované školní vzdělávací programy

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu: Česká školní inspekce, Masarykova 28, 460 01 Liberec.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Libereckém inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Liberci dne 10. 3. 2011

(razítko)

Ing. Eva Žižková, školní inspektorka

Eva Žižková v. r.

PhDr. Miloslava Paclíková, školní inspektorka

Miloslava Paclíková v. r.

Mgr. Jitka Šafaříková, školní inspektorka

Jitka Šafaříková v. r.

Bc. Irina Kopčanová, kontrolní pracovnice

Irina Kopčanová v. r.

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Liberci dne 17. 3. 2011

(razítko)

PhDr. Milan Adamec, ředitel školy

Milan Adamec v. r.

Připomínky ředitele školy

1. 4. 2011

Připomínky nebyly podány.